

Taustatietoja yleisistä sopimusehdoista NL 01

NL 01 ovat yleiset sopimusehdot, jotka on laadittu Pohjoismaiden välisiä ja sisäisiä koneiden sekä mekaanisten, sähköisten ja elektronisten laitteiden toimituksia varten. Ehtojen tekijöinä ovat alan järjestöt Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa.

NL 01

Yleistä

Muutosten seuraaminen

Pohjoismaisten metalli- ja elektroniikkateollisuuden järjestöjen tehtävänä on muun muassa seurata alan teollisuuden toimitusten sopimusehtojen tarvetta ja uudistaa jo käytössä olevia ehtoja. NL-ehdot on tämän vuoksi nyt uudistettu. Ehtojen viimeisin versio on saanut nimen **NL 01**.

Pohjoismaisten metalliteollisuusjärjestöjen jäseninä ovat koneiden, eri tyyppisten laitteiden, elektroniikka- ja sähköteollisuuden tuotteiden valmistajat ja käyttäjät, myyjät ja ostajat. NL 01 -ehdot kuuluvat siihen yleisten sopimusehtojen I. vakioehtojen sarjaan, jossa mahdollisimman tasapainoisella ja kohtuullisella tavalla pyritään ottamaan huomioon sekä ostaja- että myyjäpuolen edut.

Miksi entiset NL 92 -ehdot kaipasivat muutosta?

Muutokset olivat tarpeen muun muassa seuraavista syistä:

- ehdot piti sopeuttaa muuttuvaan toimituskäytäntöön
- ehtojen kieliasu ja käsitteistö kaipasi selkeyttämistä ja systemaattista täsmennystä
- sähköisesti tehtävien ilmoitusten asema piti määritellä
- ehtojen tuotevastuuta koskevat kohdat kaipasivat yksinkertaistamista.

ORGALIME General Conditions S 2000

ORGALIME on metalliteollisuuden eurooppalainen yhteistyöjärjestö, jonka liikejuridiikan työryhmässä kaikki Pohjoismaat ovat mukana. Kansainväliseen kauppaan soveltuvien yleisten sopimusehtojen, sopimusmallien, erilaisten ohjeistojen ja oikeudellisten katsausten laatiminen jäsenyritysten käyttöön on tämän työryhmän tehtävä.

Työryhmä valmisteli vuonna 1992 yleiset sopimusehdot kone- ja laitetöimituksia varten (ORGALIME 92), jotka uudistettiin vuonna 2000. Niiden nimike on ORGALIME S 2000 ja ne perustuvat pitkälti NL 92 -ehtoihin. ORGALIME S 2000 -ehdot on tarkoitettu laajaan kansainväliseen käyttöön.

NL 01 ja ORGALIME S 2000 -ehdot ovat nykymuotoisina sisällöltään varsin yhtenevät. Jäljellä olevista eroista olennainen on erimielisyyksien ratkaisua koskeva kohta, jossa S 2000 viittaa kansainvälisen kauppakamarin välimiesmenettelyyn, NL:n ohjatessa erimielisyydet ratkaistaviksi ”myyjän maan mukaisessa välimiesmenettelyssä.”

ECE 188

Aikaisempien NL-versioiden tavoin NL 01 perustuu ECE 188 -ehtoihin vuodelta 1953 ”General Conditions for the Supply of Plant and Machinery for Export”, jotka YK:n Euroopan talouskomissio (ECE) tuolloin valmisteli.

NL:n ja ECE:n samankaltaisuus on edelleenkin melkoinen ja tarkoituksena on laatia ECE-ehdoin aikaisempaan tapaan täydennys, ”addendum”, joka säilyttää niiden mukaiset vastuut yhtenevinä.

Sopimusehtojen käyttö

Selkeysvaatimus

Yleiset sopimusehdot tulevat osaksi hankintasopimusta vain tiettyjen perusedellytysten täytyttyessä. Tuomioistuinkäytännössä on muun muassa edellytetty, että osapuolen tulee tuntee ehdot ja saada mahdollisuus harkita niiden vaikutuksia.

Vakiintuneet menettelyt ovat sen vuoksi tärkeä osa sopimukseen johtavaa prosessia. Niiden avulla varmistetaan, että osapuolet ovat selvillä NL 01 -ehdoista ja että niistä tulee osa sopimusta. Hyvä menettelytapa on lähettää sopimusehdot vastapuolelle, siitäkkin huolimatta, että NL-ehdot ovat hyvin alan teollisuuden tuntemat.

Huono menettelytapa sen sijaan on jättää sopimusehtoja koskeva kysymys avoimeksi ja epäselväksi.

Tarjouksissa viitataan varsin usein yksin ehtoihin ja tilauksessa puolestaan toisiin. Vaarana on, ettei kumpiakaan ehdoista sovelleta, koska asiasta ei ole päästy yksimielisyyteen. Sopimusehtoja koskeva kysymys on syytä nostaa esille keskusteltavaksi ja selkeästi sovittavaksi sopimusta tehtäessä.

NL 01:n ja NL 92:n erot ja muutokset

Jäljempänä selostetaan kohtia, joissa uudet NL 01 -ehdot ja vanhat NL 92 -ehdot eroavat.

Joissakin kohdissa uusiin ehtoihin on tehty vain kielellisiä muutoksia, joiden tarkoituksena on uudistaa ja yksinkertaistaa. Myös ne on selostettu, elleivät ne ole vain ns. toimituksellisia muutoksia.

Näissä suomenkielisessä selityksissä on selostettu vain ne muutokset, joilla on merkitystä NL 01:n suomenkielisen version käyttäjälle.

Suomenkieliseen käännösversioon on tehty myös eräitä muita muutoksia, joiden tavoite on niin ikään ollut ehtojen suomenkielisen asun parantaminen. Niistä maininnan arvoinen on virhevastuu-luvussa (kohdat 21-33) tehty muutos, jonka mukaisesti laatu ym. puutteista käytetään termiä ”virhe”. Aikaisemmin käytettiin termiä ”vika”, joka käytännönläheisyydestään huolimatta juridisesti ole ehkä aivan riittävän kattava. Sen ymmärtämisessä ei kuitenkaan näytä olleen hankaluuksia.

Soveltaminen

Kohtaan 1 on lisätty toinen kappale. Koska ehtojen useassa kohdassa edellytetään yhteistyön kannalta olennaisen tärkeistä asioista ”kirjallista” tai ”kirjallisesti” tehtävää ilmoitusta, on nämä termit nyt määritelty. Tässä yhteydessä on huomioitu telefaksin ja sähköpostin tulo päivittäiseksi yhteydenpidon välineeksi.

Lähetettäessä telefaksilla tai sähköpostilla tärkeitä ilmoituksia on suositeltavaa varmistaa, että viesti todella on mennyt perille ja vastaanotettu.

Tekniset asiakirjat ja tiedot

Otsikko on muutettu, jotta se kuvaaisi paremmin, minkä tyyppisistä asiakirjoista ja tiedosta nykyään useimmiten on kyse.

Toimituskokeet

Kohdan 6 ensimmäiseen kappaleeseen on lisätty vaatimus ilmoittaa toimituskokeista kirjallisesti.

Toimitusaika. Viivästys

Kohta 11 on joskus ymmärretty väärin. Todennäköistä tai tiedossa olevaa viivästystä koskevan ilmoituksen laiminlyönti ei oikeuta ostajaa korvaukseen varsinaisesta viivästyksestä. Myyjän laiminlyödessä ilmoituksen ostajalla on tämän kohdan perusteella oikeus korvaukseen niistä kuluista, jotka ajoissa tehdyllä ilmoituksella olisi vältetty. Kohdan asiasisältö on entisenlainen, mutta sanontaa on selkeytetty.

Kohtaan 12 on lisätty viittaus kohtaan 18, jossa määritellään myyjän oikeus keskeyttää toimitukset.

Kohdan 13 toinen kappale on jaettu kahteen lauseeseen ja muokattu osin uudelleen. NL 92:n sanonta ”jota viivästykseen vuoksi ei voida ottaa tarkoitettuun käyttöön” aiheutti joskus virheellisiä tulkintoja. Sen ymmärrettiin tarkoittavan myös, että kokonaisviivästykseen sattuessa ostajan suunnittelema käyttötarkoituksella olisi merkitystä sopimussakon laskentaperusteiden kannalta. Tämä ei kuitenkaan ollut alkuperäinen tarkoitus, sillä tässä kohdassa pyrittiin vain määrittämään sakon laskentaperuste osittaisen toimitusviivästykseen tapauksessa.

Ensimmäisessä lauseessa määritetään sakon suuruus koko toimituksen viivästyessä eli yleisimmässä viivästystilanteessa.

Toisessa lauseessa määritetään sakon määrän laskentaperuste toimituksen viivästyessä osittain. Aikaisempi sanonta ”jota viivästyksen vuoksi ei voida ottaa **tarkoitettuun** käyttöön” on korvattu sanonnalla ”jota viivästyksen vuoksi ei **voida ottaa käyttöön**”. Muutoksella on haluttu korostaa, että käyttöönottoa koskevassa arvioinnissa on kyse objektiivisesta arvioinnista eikä ostajan henkilökohtaisesta käsityksestä, miten jo toimitettuja osatoimituksia voidaan käyttää, jonkin muun osuuden viivästyisestä huolimatta. Lisäksi, kuten edellä jo on mainittu, tarkoituksena on ollut painottaa, että kyse on yksinomaan sakon laskemisperusteen määräytymisestä toimituksen jonkin osuuden viivästyessä.

Kohtaa 14 on muutettu vastaavasti ”**tarkoitettu käyttö**” on nyt ”**käyttö**”.

Maksut

Kohdan 17 mukaiset maksut ja niiden erääntyminen kytketään nyt laskutukseen. Määräajat ovat ilmoituksia ajankohdista, joina myyjä laskuttaa ostajaa.

Uusi kappale määrittelee laskun erääntyvän 30 päivässä sen päiväyksestä luettuna. Muutos merkitsee sitä, että aikaisempaan verrattuna ostaja on saanut maksuaikaa. Sen vaikutus on kuitenkin muodollinen siksi, että silloin, kun aikaisempaa maksuehtoa todella on sovellettu, aikaisemmat eräpäivät on käytännössä mielletty laskutuspäiviksi.

Arvonlisäveroa koskeva maininta on uusi.

Kohtaan 18 sisältynyt erikoismaininta viivästyskorosta myyjän maan ollessa **Tanska** on poistettu. Maksunsa laiminlyönyt ostaja on nyt velvollinen suorittamaan viivästyskorkoa erääntyneelle saatavalle myyjän maan korkolain mukaisesti.

Uudessa säädetään myyjän oikeudesta keskeyttää sopimuksen toimeenpano, kunnes erääntynyt saatava on suoritettu.

Omistusoikeuden pidätys

Kohdan 20 lopusta poistuu, ”ellei sovellettavasta laista muuta johdu”. Omistusoikeuden pidätys ehdon pätevyys määräytyy nyt laitteen sijaintimaan lain perusteella (lex rei sitae). ”Sovellettavaa lakia” koskeva aikaisempi maininta ymmärrettiin turhan usein viittaukseksi koko sopimukseen sovellettavaan lakiin, joka NL 01:n 40 kohdan mukaan on ”myyjän maan laki”.

Vastuu virheistä

Tähän lukuun on tehty koko joukko systematiikkaan ja sanamuotoihin liittyviä muutoksia. Ensimmäisessä pyrittiin yhdistämään ne määräykset, joiden mukaisesti myyjän vastuu virheestä riippuu virheen aiheuttaneesta syystä. NL 92:n kohdat 32 ja 33 on nyt sijoitettu kohtiin 21 ja 22. Muitakin pieniä asiamuutoksia on toteutettu.

Kohtaan 21 on lisätty uusi kappale, joka vastaa aikaisempaa 32 kohtaa.

Kohta 22 vastaa sisällöltään aikaisempaa 33 kohtaa. Kuitenkin NL 92:n sanonta antoi aiheita olettaa, että myyjä oli aina vastuusta vapaa, mikäli käyttöolosuhteet poikkesivat edellytetyistä tai ostajan käyttötavan ollessa virheellinen. Uudistettu sanamuoto pyrkii korostamaan, että myyjä on vapaa vastuusta vain, mikäli virhe on ostajan virheellisen toiminnan suoranaisten seuraus.

Kohdasta 23, joka vastaa aikaisempaa 22 kohtaa, on poistettu ”tai oli edellytetty sopimusta solmittaessa”. Myyjän halutessa rajoittaa vastuutaan käytön laajuuden osalta on asiasta etukäteen selkeästi sovittava ostajan kanssa. Poistettu maininta ”voitiin edellyttää” aiheutti myyjän vastuuta koskevaa tarpeetonta epävarmuutta.

Kohta 24 vastaa sisällöltään aikaisempaa 23 kohtaa.

Kohdan 25 ensimmäisen kappaleen pääsääntö on asiallisesti aikaisemman 24 kohdan mukainen. Toisen kappaleen sääntöä, joka koskee virheen aiheuttaman lisävahingon mahdollisuutta, on muutettu. Ostajan myöhäisen reklamoinnin vaikutusta on aikaisemmasta selvennetty. Ostaja menettää mahdollisuutensa vaatia hyvitystä vahingosta, jolta oikea-aikaisella reklamoinnilla olisi välttytty. Luonnollisesti ostajalla edelleenkin oikeus vaatia varsinaisen virheen korjaamista, mikäli hän on reklamoinut ensimmäisessä kappaleessa mainitun yleisen reklamaatiosäännön mukaisesti eli ”ilman aiheutonta viivytystä”.

Kohdan 26 säännöt, milloin ja miten myyjä on velvollinen poistamaan virheen ovat miltei entisellään. Yksi muutos on kuitenkin tehty. Se merkitsee, että virheen poisto on hoidettava siten, ettei ostajan toimintaa tarpeettomasti häiritä. Myyjän on siis noudatettava ostajan perusteltuja toivomuksia korjauksen suoritusajankohdasta. Päiväsaikaan tapahtuvan korjauksen aiheuttaessa huomattavaa haittaa ostajan tuotannolle on myyjän tehtävä korjaukset ostajan toivomana ajankohtana, siitäkkin huolimatta, että siitä aiheutuisi yö- tai pyhätyöstä johtuvia lisäkustannuksia myyjälle.

Kohta 27 vastaa aikaisempaa 26 kohtaa.

Kohdan 28 mukaan ostaja vastaa virheen poistamisen edellyttämistä, muista kuin toimitettuun lait-

Laitteen aiheuttama esinevahinko

teeseen kohdistuvista toimenpiteistä. Aikaisemmassa 27 kohdassa puhuttiin vain ”irrottamisesta ja jälleenasennuksesta”. Ostajan velvollisuus vastata virheen poiston edellyttämistä toimenpiteistä on nyt laajempi kuin vastuu pelkän irrotuksen ja jälleenasennuksen edellyttämistä toimista.

Kohta 29 vastaa entistä 28 kohtaa.

Kohta 30 vastaa entistä 29 kohtaa.

Kohta 31 vastaa entistä 30 kohtaa.

Kohta 32 vastaa entistä 31 kohtaa.

Kohta 33 vastaa entistä 32 kohtaa.

Kohta 34 vastaa entistä 33 kohtaa.

Kohta 35 vastaa aikaisempaa 36 kohtaa määrittelemällä ostajan ja myyjän välistä tuotevastuun jakautumista esinevahingon sattuessa. Yleistä määräystä kolmannelle aiheutuneesta vahingosta ja sen vastuuden jakautumisesta ei ole.

Kohdan toisen kappaleen a) kohtaan on lisätty ”tai on tällaisen vahingon seuraus”, jotta myös tämän tyyppisten vahinkojen kuuluminen soveltamisalaan olisi selvästi todettu.

Saman kappaleen b) kohdasta on poistettu ”tai kiinteä tai irtain omaisuus, jota ostajan tuote laitteesta johtuvasta syystä vahingoittaa”. Kohta koskee siis kolmannelle aiheutunutta vahinkoa vain, kun sen kohteena on ostajan valmistama tuote tai ostajan valmistaman tuotteen sisältämä tuote.

Entinen kolmas kappale on poistettu a) kohdan lisäyksen seurauksena, jotta kolmannelle aiheutuneen seurannaisvahingon jääminen soveltamisalan ulkopuolelle olisi selvä.

Aikaisempi vastuunjako laitteen aiheuttamasta vahingosta siirsi huomattavan osan myyjän vastuusta ostajalle. Eräänä perusteena oli se, että ostajan katsottiin vastaavan vahingon mahdollisuudesta, koska laitteen sijoituspaikkaa koskeva määräysvalta oli hänellä. Alihankintatoimitusten tuotevastuun osalta pidettiin tarkoituksenmukaisena sen kanavoimista lopputuotteen valmistajalle. Myyjän vastuuvapautta kolmannelle aiheutuvasta omaisuusvahingosta laitteen edelleen myynnin yhteydessä pidettiin liian pitkälle vietyinä, erityisesti siksi, ettei myyjä ollut vastuussa taloudellista seurannaisvahingoista.

Käytännössä tästä aiheutui, että suurempien toimitusten yhteydessä osapuolet enimmäkseen sopivat muusta kuin NL 92:n mukaisesta vastuunjaosta.

Uudelleen muotoiltu vastuunjako vastanee paremmin teollisuuden käytäntöä. Lisäksi se on yhdenmukainen ORGALIMEN S 2000 ja SE 01 -ehtojen kanssa.

Riskienhallinnan kannalta tämä lienee selkeä etu.

Ylivoimainen este

Kohdan 36 mukaisia, ylivoimaisina pidettäviä esteitä koskevaan luetteloon on lisätty ”kauppaa ja valuuttoja koskevia rajoituksia”. Muilta osiltaan kohta 36 vastaa aikaisempaa 37 kohtaa.

NL 01 on aikaisempien ehtojen tapaan laadittu neljällä pohjoismaisella kielellä.

Näistä on ruotsin-, norjan- ja tanskankieliset tekstit pyritty saamaan sanatarkasti yhdenmukaisiksi. Suomenkielinen teksti on käännös ruotsinkielisestä tekstiversiosta. Kielten erilaisuuden vuoksi ja koska pyrkimyksenä on ollut mahdollisimman sujuva suomenkieli, saattaa ehtojen eri kohdissa olla rakenteellisia eroja. Sisällöllisesti ne kuitenkin ovat yhdenmukaiset. NL 01 -ehdoista on saatavana myös englanninkielinen versio.

© Metalliteollisuuden Keskusliitto, MET
Kopiointi kielletty ilman METin lupaa

Sopimusehtojen käyttöä ja tulkintaa koskeviin kysymyksiin vastaa METin toimistossa varatuomari Markku Kortekangas, puh. (09) 1923 363, markku.kortekangas@met.fi.

*Sopimusehtoja ja -malleja voitte tilata MET Kustannuksen julkaisumyynnistä:
Rauni Lappalainen
MET, Eteläranta 10, 00130 Helsinki
Puh. (09) 1923 381, faksi (09) 624 462
www.met.fi/kustannus*